

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК «ЗАМКИ ТЕРНОПІЛЛЯ»

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

№11/2021

ЗБАРАЖ – 2021

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК «ЗАМКИ ТЕРНОПІЛЛЯ»

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

№11/2021

ЗБАРАЖ – 2021

Збірник містить матеріали наукових конференцій, проведених Національним заповідником «Замки Тернопілля» в 2021 році, а саме:

Наукова конференція «Шляхи вирішення проблем реставрації, пристосування та музеєфікації історико-культурних пам'яток Бучаччини» (15 квітня 2021 р.);

Наукова конференція «Відродження історико-культурних пам'яток, як невід'ємний елемент розвитку туризму на Тернопільщині» (27 травня 2021 р.);

Наукова конференція «Чортків крізь призму століть» (08 липня 2021 р.);

Науково-практична конференція «Фондові збірки та колекції: сучасні виклики і вимоги» (13 серпня 2021 р.);

Науково-практична конференція «Князі Вишневецькі та козацтво» (20 серпня 2021 р.);

Наукова конференція «Замки Тернопільщини: актуальні проблеми реставрації, пристосування та збереження» (23 вересня 2021 р.);

Науково-практична конференція «Князі Вишневецькі. Спадщина роду» (15 жовтня 2021 р.).

Видання розраховане для істориків, культурологів, фахівців з охорони пам'яток культурної спадщини, музейних працівників, викладачів, студентів, та всіх, хто цікавиться історією рідного краю.

Рецензенти:

Степан Павлюк

доктор історичних наук, академік НАН України, професор,
директор Інституту Народознавства НАН України

Микола Бармак

доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії
України, археології та спеціальних галузей історичних наук ТНПУ
ім. В. Гнатюка

Редакційна колегія:

Анатолій Маціпура

генеральний директор НЗ «Замки Тернопілля»

Олег Заліщук

заслужений архітектор України, лауреат державної премії України в
галузі архітектури, головний архітектор НЗ «Замки Тернопілля»

Володимир Місько

кандидат історичних наук, доцент, декан історичного факультету ТНПУ
ім. В. Гнатюка

Тетяна Думська

заступник генерального директора з наукової і культурно-просвітницької
роботи НЗ «Замки Тернопілля»

Богдан Строць

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу
регіональної археології Державного підприємства
«Науково-дослідний центр «Охорона археологічної служби
України»» Інституту археології НАН України

Марина Ягодинська

кандидат історичних наук, директор Тернопільського обласного
центру охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини

Люба Шиян

кандидат історичних наук, науковий співробітник НЗ «Замки
Тернопілля»

Надія Макаруч

учений секретар НЗ «Замки Тернопілля»

Зоряна Мазуранчик

завідувач сектору промоції та комунікації НЗ «Замки Тернопілля»

Наталія Марціаш Дир

молодший науковий співробітник НЗ «Замки Тернопілля»

Рекомендовано до друку

Науково-методичною Радою Національного заповідника «Замки Тернопілля»

Протокол №11 від 11 листопада 2021 р.

7. Жолоб Г. Галицька Чудотворна ікона Матері Божої з Крилоса. /Г. Жолоб. Лілея – НВ: 2014. – 95с.
8. Костик М. Історія княжого Галича /М. Костик «Нова Зоря», 2001. – 132 с.

Сергій Задворний
м. Тернопіль

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА В ТУРИЗМІ» У СИСТЕМІ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 242 ТУРИЗМ

Анотація: У статті актуалізується доцільність впровадження у освітньо-професійні програми здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 242 Туризм навчальної дисципліни «Культурна спадщина в туризмі». Розкриваються необхідність даної навчальної дисципліни, її мета, завдання та структура, роль у системі підготовки фахівців для сфери туризму.

Ключові слова: туризм, дисципліна, культурна спадщина, освітня програма, бакалавр, спеціальність.

Сьогодні серед усіх сегментів туристичної діяльності культурно-пізнавальний туризм посідає одну із ключових позицій. Це викликано тим, що туристи щорічно збільшують свої потреби у культурологічному вимірі. Відбувається нарощення туристичної активності не тільки у загальновідомих DESTINATIONAХ, але й також у тих, що перебувають у стані формування. Майже кожен із елементів DESTINATIONAХ піддається глибокому аналізу та осмисленню. Розглядається їх місце, функціональне призначення у даній локальній спільноті, а також смислове навантаження крізь призму ціннісних орієнтацій.

Стрижневим елементом туристичної DESTINATIONAХ будь-якого рівня є наявність ресурсів. Головні позиції у цьому контексті займає культурна спадщина. Без наявних об'єктів культурної спадщини не може повноцінно відбуватися екскурсійна діяльність, репрезентація специфіки історико-культурного розвитку територіальної спільноти та візуалізація туристичних центрів. Тому, з огляду на це, є надзвичайно важливим та доцільним вивчення майбутніми фахівцями туристичної сфери сутності культурної спадщини та особливостей її використання у туристичній сфері.

У Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, на Географічному факультеті, реалізовується дворівнева система підготовки здобувачів за освітньо-професійними програмами спеціальності 242 Туризм. Важливим елементом у цьому процесі є формування здобувачами вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії. Це забезпечується шляхом вільного вибору дисциплін. У освітньо-професійній програмі «Туризм» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти є широкий спектр дисциплін вільного вибору студента. Серед них забезпечує важливу складову фундаментальної культурологічної підготовки навчальна дисципліна «Культурна спадщина в туризмі».

Даний курс належить до переліку дисциплін циклу професійної підготовки та має поглибити знання здобувачів про зміст і роль культурної спадщини у соціально-економічному розвитку територіальних спільнот людей. Він передбачає сформуванати професійні здібності і практичні навички майбутніх фахівців щодо ефективного використання і збереження об'єктів культурної спадщини у процесі

розвитку туристичної сфери. Навчальна дисципліна покликана забезпечити вироблення вмінь у здобувачів здійснювати оцінку об'єктів і предметів культурної спадщини з точки зору їх впливу на формування ціннісних орієнтацій туристів, визначати їх місце і роль у туристичній дестинації. Вивчення дисципліни, згідно освітньої програми, передбачене у III семестрі, що створює підґрунтя для освоєння наступних споріднених дисциплін, проходження практичної підготовки та виконання кваліфікаційних випускових бакалаврських робіт.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Культурна спадщина в туризмі» є формування у здобувачів вищої освіти таких програмних компетентностей (загальних і фахових):

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

- прагнення до збереження навколишнього середовища;

- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал;

- здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 242 Туризм таких програмних результатів навчання:

- знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ;

- пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;

- аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;

- розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;

- проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

Зміст дисципліни розроблено із врахуванням Стандарту вищої освіти за спеціальністю «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [6], тенденцій розвитку туристичної індустрії, принципів сталого розвитку туризму та профілю освітньо-професійної програми «Туризм». Курс складається із 9 тем, які об'єднані у 2 змістових модулі. У першому модулі «Теоретичні засади охорони, збереження і використання культурної спадщини» розглядаються 4 ключові теми загального спрямування, а саме: 1) Сутність поняття «культурна спадщина» та основні підходи до її класифікації; 2) Охорона та збереження культурної спадщини; 3) Культурні регіони світу та Світова культурна спадщина ЮНЕСКО; 4) Культурна спадщина в контексті сталого розвитку туризму. Другий модуль «Компонентна

II. НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ВІДРОДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК, ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ»

структура культурної спадщини» представлений 5 темами, які включають детальний розгляд нерухомої і рухомої матеріальної культурної спадщини, підводної культурної спадщини, нематеріальної культурної спадщини, а також культурних та креативних індустрій.

У підсумку вивчення навчальної дисципліни студент повинен здобути певний перелік знань та вмінь. Зокрема, здобувач повинен знати наступне: сутність поняття «культурна спадщина» та основні підходи до її класифікації; міжнародне та національне пам'яткоохоронне законодавство; основні культурні регіони світу, особливості і територіальну диференціацію об'єктів Світової культурної спадщини ЮНЕСКО; принципи сталого розвитку туризму; особливості та специфіку збереження і популяризації різноманітних видів об'єктів культурної спадщини; ключові напрямки розвитку культурно-пізнавального туризму; сучасні тренди впровадження у локальних спільнотах культурних та креативних індустрій. До базових вмінь, якими має оволодіти студент належать: класифікувати об'єкти культурної спадщини; сприяти охороні, збереженню та раціональному використанню культурної спадщини в туризмі; використовувати технології та кращі практики залучення пам'яток культурної спадщини у туристичну сферу.

Вивчення дисципліни передбачає також виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, які носять творчих характер. Так, кожен із здобувачів здійснює комплексний аналіз одного із об'єктів культурної спадщини (матеріальної або нематеріальної) місцевого значення (або нововиявлений чи об'єкт без статусу). Важливе місце тут відводиться особливостям, проблемам і перспективам його залучення у туристичну діяльність. Це дає змогу ще більше поглибити знання, вміння та вдосконалити професійні компетенції.

Вважаємо, що навчальна дисципліна «Культурна спадщина в туризмі» у системі освітньо-професійних програм підготовки фахівців за спеціальністю 242 туризм має важливе теоретичне і практичне значення та володіє значним освітнім, виховним та просвітницьким потенціалом.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Культурна спадщина в контексті «Зводу пам'яток історії та культури України». К.: Інститут історії України, 2015. 486 с.
2. Культурна спадщина людства: збереження та використання: навч. посіб. Львів: Фенікс, 2002. 160 с.
3. Поливач К. А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України. К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
4. Про туризм: Закон України від 04.11.2018 р. №324/95-ВР. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80> дата звернення: 20.04.2021).
5. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 25.01.2019 р. №1805- III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/ed20190125> дата звернення: 10.04.2021).
6. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-turizm-bakalavr.pdf> (дата звернення: 20.04.2021).

ЗМІСТ		
I. НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РЕСТАВРАЦІЇ, ПРИСТОСУВАННЯ ТА МУЗЕЄФІКАЦІЇ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК БУЧАЧЧИНИ»		
1.	Микола Бевз Малярська декорація на зовнішніх стінах замків в Поморянах, Язлівці та Старому Селі	4
2.	Марія Вельгій Австрійські магнати Гневоші та їх роль в історії замку у смт. Золотий Потік	9
3.	Калина-Теодора Гаврилів Міра архітектурної інтервенції в замок в стані тривалої руїни	15
4.	Наталія Ганусевич Музеєфікація замкових комплексів Буцацького району, як один із засобів їх збереження	19
5.	Тетяна Герасимчук Дослідження об'єктів культурної спадщини Хмельниччини, на прикладі Проскурівського реального училища	24
6.	Ярослав Дзісяк Юрій Язловецький: суспільно-політичне підґрунтя релігійних реформ	29
7.	Марія Довгаль Замок в Підзамочку крізь призму століть	35
8.	Ігор Кобаса Використання сучасних інноваційних технологій у музейній галузі. Спроба 3D реконструкції замку у Язловці за допомогою редактора тривимірної графіки «Sketchup» і програми «Google Earth»	39
9.	Надія Ковальчук Під егідою княгині: Бережани за часів Ізабелли Любомирської	43
10.	Микола Козак Микола Потоцький – меценат, будівничий «сімдесяти семи храмів»	49
11.	Степан Костюк Архітектура Бучаччини у філокартії: фонди Тернопільського обласного краєзнавчого музею	55
12.	Лариса Легка Історіографічні дослідження пам'ятки культурної спадщини ансамблю Буцацького монастиря отців Василіян Чесного Хреста Господнього у фондах Буцацького краєзнавчого музею	57
13.	Наталія Скоропляс Князі Потоцькі – фундатори та будівничі оборонних споруд та храмів Тернопільщини (XVII-XIX ст.)	60
II. НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ВІДРОДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК, ЯК НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ»		
1.	Любов Альтгайм Особливості формування тематичних екскурсій оборонними	66

	спорудами Тернопільщини	
2.	Наталія Ганусевич Нові туристичні локації – костел св. Антонія і св. Юрія міста Збараж	74
3.	Тетяна Гонтарук Історичні та архітектурні пам'ятки старовинного Збаража	80
4.	Світлана Добровольська Інновації в екскурсійній діяльності	88
5.	Анна Жолоб Особливості історико-культурної спадщини Галича	90
6.	Сергій Задворний Навчальна дисципліна «Культурна спадщина в туризмі» у системі освітньо-професійних програм підготовки фахівців за спеціальністю 242 туризм	96
7.	Ігор Кобаса Інноваційні музеї та 3D моделювання Скалатського замку XVII ст. за допомогою редактора тривимірної графіки «Sketchup» і вільнозавантажуваної програми «Google Earth»	99
8.	Степан Костюк Мандрівні вподобання артефактами фондової збірки Тернопільського обласного краєзнавчого музею	103
9.	Андрій Кузишин Тарас Черешнюк Підходи до оцінки історико-архітектурних ресурсів оборонного спрямування Тернопільської області	105
10.	Ірина Леськів Науково-просвітницька та екскурсійна діяльність ДІКЗ «Межибіж» в умовах карантину	112
11.	Микола Мандзюк Via Regia – культурний шлях Ради Європи, як інструмент розвитку туристичної галузі України	116
12.	Валентина Надольська Фестиваль як форма промоції замку Любарта	122
13.	Роман Шерстюк Галина Островська Тенденції розвитку індустрії туризму в мейнстрімі цифрової економіки	127
14.	Володимир Парацій Урочище «Монастирок» (на околиці Бережан): ландшафтний витвір, фольклорний символ, екскурсійний об'єкт	134
15.	Ніна Петрук Культурний туризм як один із методів збереження та популяризації культурно-історичної спадщини Галичини	142
16.	Руслан Підставка Туристичний маршрут «Давній Збараж: три культури – одна історія»: методика створення та форми впровадження	146
17.	Інна Поплавська Тренди гастрономічних послуг в регіонах України, їх роль для розвитку туристичної інфраструктури	151
18.	Ярослава Попович	156

	Культурна спадщина Розточчя в контексті екотуризму	
19.	Володимир Салук Пам'ятки української революції 1917-1921 рр. на Тернопільщині, як чинник розвитку історичного туризму	165
20.	Ольга Станкевич Виставкова робота НЗ «Замки Тернопілля»	172
21.	Петро ЦАРИК Леся ЦАРИК Перспективи розвитку екологічного та пізнавального туризму для учнівської молоді (на матеріалах Тербовлянщини)	174
ІІІ. НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЧОРТКІВ КРИЗЬ ПРИЗМУ СТОЛІТЬ»		
1.	Юрій Вербо́вецький Володимир Кріса Ринкова площа Чорткова: історико-архітектурний нарис	179
2.	Ярослав Дзісяк Олександр Удовиченко – полковник, який визволив Чортківщину від перших радянських окупантів	185
3.	Марія Довгаль Землі Чортківщини та Бучаччини: спільні власники на поч. XVII ст.	192
4.	Ігор Кобаса Використання сучасних інноваційних технологій у музейній галузі. Спроба 3D реконструкції замку у Чорткові за допомогою редактора тривимірної графіки «Sketchup» і програми «Google Earth»	195
5.	Степан Костюк Чортків у філокартії: фонди Тернопільського обласного краєзнавчого музею	198
6.	Володимир Петегирич Історик Белза і белзької землі з Чортківщини	200
7.	Ольга Поліщук Історіографічна спадщина та джерельна база дослідження Чортківського замку	205
8.	Оксана Пришляк Станіслав Садовський та його вклад в історію Чорткова	211
9.	Олександр Степаненко До питання про місце Антона Горбачевського в історії, збереження спадщини його родини та вшанування пам'яті у місті Чорткові	215
10.	Яна Яковишина Історія дослідження трипільських пам'яток часу VI–VII на Тернопільщині	228
ІV. НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ФОНДОВІ ЗБІРКИ ТА КОЛЕКЦІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І ВИМОГИ»		
1.	Наталія Адамович Барвисті взори килимів з села Кобилля	236

2.	Микола Бармак Облік музейних пам'яток та використання безкоштовних хмарних технологій Google для створення електронних каталогів фондів	238
3.	Оксана Брегін Паперові гроші УНР та Української держави (1917-1921 рр.) в колекції НЗ «Замки Тернопілля»	241
4.	Марія Вельгій Вишиті килими з колекції НЗ «Замки Тернопілля» як зразок прикладного мистецтва	245
5.	Наталія Ганусевич Колекція стародруків у фондах НЗ «Замки Тернопілля»	248
6.	Алла Дмитренко Декорування світлоглиняних виробів із збірки Музею етнографії Волині та Полісся при Волинському національному університеті імені Лесі Українки як важлива атрибутивна ознака	254
7.	Галина Кобаса Матеріали пам'яток висоцької культури у археологічній колекції НЗ «Замки Тернопілля»	263
8.	Володимир Магінський Становлення реставраційної майстерні у НЗ «Замки Тернопілля»	271
9.	Ірина Майба Тканини у колекціях НЗ «Замки Тернопілля»: колекціонування, збереження та експонування	276
10.	Ольга Морозова Віктор Луц Створення електронної бази даних фондкових колекцій: проблеми та перспективи (на прикладі Рівненського обласного краєзнавчого музею)	280
11.	Вікторія Порохняк Електронна форма обліку музейних предметів (на прикладі Бережанського краєзнавчого музею)	286
12.	Еліна Посільська Дзвони у музейній колекції Дубенського замку Князів Острозьких	291
13.	Оксана Пришляк Колекція дерев'яної сакральної скульптури XVIII-XIX ст. у фондах НЗ «Замки Тернопілля»	296
14.	Наталія Скоропляс Фондові надбання Національного заповідника «Замки Тернопілля» та шляхи оптимізації фондової роботи	299
15.	Юлія Смоляк Творчий доробок Василя Купецького у фондах НЗ «Замки Тернопілля»	303
16.	Наталія Цвях Гончарство як традиційне ремесло на основі фондової колекції глиняного посуду НЗ «Замки Тернопілля»	306
17.	Інна Швець Колекція церковних літописів XIX ст. Подільської губернії з фондів Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника.	310
18.	Мар'яна Юхимчук Образ Святої Великомучениці Варвари в іконописній колекції НІМЗ «Поле Берестецької битви»	314

V. НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «КНЯЗІ ВИШНЕВЕЦЬКІ ТА КОЗАЦТВО»		
1.	Світлана Бахтіна Матеріали до історії українського козацтва на Слобожанщині: засновники родів, монастирів, населених пунктів	321
2.	Василь Іванов Пам'ятник Петру Конашевичу-Сагайдачному в місті Харкові	327
3.	Ганна Кіщенко Володіння старости черкаського та канівського Михайла Олександровича Вишневецького на Лівобережній Україні	331
4.	Світлана Копилова Князі Вишневецькі в контексті сучасної експозиційної практики: з досвіду діяльності Національного заповідника «Хортиця»	333
5.	Дмитро Куштан Князі Вишневецькі на урядах черкаських старост: Міфи та стереотипи	340
6.	Світлана Моїсєнко Інтерпретація образів Дмитра Ввишневецького та Яреми Вишневецького у художній літературі в аспекті їх використання при подачі історичного матеріалу в експозиційних комплексах та на туристичних маршрутах Національного заповідника «Хортиця»	348
7.	Євген Осадчий Поташна Буда середини XVII ст. на Середньому Пслі	357
8.	Володимир Парацій Українська козаччина та бережанський край: фактори історичної дотичності	361
9.	Руслан Підставка Княжі династії і козацтво. «Останні Збаразькі»	371
10.	Наталія Скоропляс Козацтво в мистецьких творах українських художників та скульпторів (на основі фондів збірок НЗ «Замки Тернопілля»)	374
11.	Любов Шиян Білоруси на Січі (з історії одного роду)	378
VI. НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЗАМКИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕСТАВРАЦІЇ, ПРИСТОСУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ»		
1.	Калина-Теодора Гаврилів Замок в стані тривалої руїни: від фрагменту до цілісного образу	381
2.	Наталія Ганусевич Особливості Микулинецького замку в контексті зміни його власників	385
3.	Володимир Данилейко Археологічні розвідки, проведені експедицією НЗ «Замки Тернопілля» у 2020 р.	390
4.	Ольга Деревінська Грантовий досвід Кременецько-Почаївського державного історико- архітектурного заповідника	394

5.	Ярослав Дзісяк Доля західноукраїнських фортифікацій і палаців у час воєнних дій 1914-1920 рр.	397
6.	Володимир Кіцак Найдавніші укріплення Теробовлі (на основі археологічних досліджень)	404
7.	Ганна Кіщенко Інтер'єри Вишнівецького палацу: «Зала Корибутів»	410
8.	Ілля Литвинчук Застосування методів архітектурної фотограмметрії у дослідженні замків Західного Поділля	413
9.	Олена Лугова Система фортифікації замку Синявських у картографічних пам'ятках XVIII ст.	417
10.	Ірина Майба Облога Збаража 1649 р. за даними українських і польських джерел	423
11.	Наталія Марціяш Дир Досвід популяризації спільної міжнаціональної культурної спадщини	428
12.	Валентин Пагор Ганна Кулішова Дослідження Гончарської башти в Кам'янці-Подільському	432
13.	Володимир Парацій Друга світова війна в долі пам'ятки: Бережанський замок	437
14.	Алла Перепелиця Вершацький танк-пам'ятник Т-70М – пам'ятка історії періоду Другої світової війни (першої половини ХХ – початку ХХІ ст.)	443
15.	Марина Пономаренко Історіографічні дослідження присвячені Качанівській садибі	448
16.	Оксана Пришляк Замок у с. Кривче – пам'ятка архітектури Західного Поділля	452
17.	Юрій Пшеничний Топографія замкових укріплень і розвиток планувальної структури Дубна протягом ХІІ – початку ХVІІ ст.	456
18.	Тетяна Серемуля Історіографія та події Збараської компанії під час Визвольної війни 1649 р. та місце літературної інспірації Генріка Сенкевича	465
19.	Юлія Смоляк Популяризація культурної спадщини Національного заповідника «Замки Тернопілля» на прикладі замку ХVІІ ст. міста Скалата	470
20.	Вікторія Степасюк Специфіка фортифікації Дубенського замку	473
21.	Валентин Терещенко Основні чинники формування оборонних комплексів населених пунктів Галичини у ХVІ – ХVІІ ст.	476
22.	Валентина Токарська Вивчення живописної колекції «Фундація 559ро. І. Садовського» у збірці Львівської національної галереї мистецтв 559ро. Б. Г. Возницького	480

23.	Олена Трощинська Олександр Чепурний З досвіду проектної діяльності НІКЗ «Чигирин»: «Історія на дотик: Чигиринська фортеця»	490
24.	Наталія Цвях Битва під Збаражем – одна із наймасштабніших битв 1649 р.	494
25.	Володимир Чайка З історії грантової діяльності НЗ «Замки Тернопілля»	497
26.	Любов Шиян Особисті покої власників Вишневецького палацу першої половини XVIII ст. в контексті презентативних практик	501
27.	Тетяна Шульженко Дослідження В. В. Хвойки на Чигиринщині	506
VII. НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «КНЯЗІ ВИШНЕВЕЦЬКІ. СПАДЩИНА РОДУ»		
1.	Наталія Ганусевич Родина Вишневецьких і будівництво першого римо-католицького храму у Збаражі	511
2.	Володимир Данилейко Археологічні дослідження експедиції Національного заповідника «Замки Тернопілля» у 2020 р.	515
3.	Микола Кибалюк Будівництво Вишневецького палацу. Що кажуть історики	523
4.	Ганна Кіщенко Бібліофіл, історик, меценат – Володимир де Броель-Плятер	528
5.	Мар'яна Мавдюк Культурно-освітня діяльність Раїни Могилянки княгині Вишневецької	531
6.	Володимир Магінський Ікона «Богородиця-Вчителька» Спасо-Преображенської церкви с. Залужжя (дослідження реставрації)	535
7.	Лариса Рева Рід Вишневецьких в історії України. Героїка визвольного руху	537
8.	Наталія Цвях Князь Ярема Вишневецький – різнопланова оцінка його ролі в історії України	540
9.	Ірина Ціборовська-Римарович Книжкові знаки Кн. Михайла Серватія Вишневецького (1680-1744) – джерело до історії бібліотеки Вишневецького замку	543
10.	Любов Шиян Портрети князів Вишневецьких в Україні та за кордоном	548

УДК-929
ББК-83-3(4Укр.)

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК «ЗАМКИ ТЕРНОПІЛЛЯ»**

Наукове видання

Збараж 2021

Національний заповідник «Замки Тернопілля»
вул. Б. Хмельницького 6, м. Збараж Тернопільська обл. 47302
тел. (03550) 2 47 02
e-mail: zapovidnil_zbarazh@ukr.net
Офіційний сайт: <https://zamky.te.ua/>

Макет та верстка:

Тетяна Думська, Зоряна Мазуранчик, Наталія Марціяш Дир

**Автори опублікованих матеріалів
несуть повну відповідальність за підбір і достовірність наведених
фактів, цитат, власних імен, назв і стилістику тексту**

ISBN 966-636-013-6
©Національний заповідник «Замки Тернопілля»
©»ВІК», 2021

НЗ

Національний заповідник «Замки Тернопілля»
тел.: (03550) 2-42-47
zapovidnik_zbarazh@ukr.net